

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

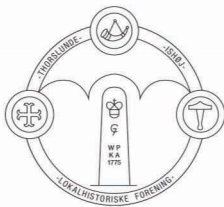
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Thorslunde-Ishøj Lokalhistoriske Forening

**Tit op fra din ager! Hvor gaar det, du smaa?
Staar du ej og ta'r Kuld om din krybende Taa?
Kan du hytte din Haand? Kan du føle din Fod?
Er det ikke som Is ved din Rod?**

Sådan skiver Jeppe Aakjær i sit digt Vinterrugen, og selvom november fortsat er en efterårsmåned, er det gerne i november den første vinter melder sig.

Peder Syv lod såmænd også vinteren varsle i et lille digt.

*Ved Hellemisse (1.nov.) må du mig vente,
Mortensmisse (11.nov.) om jeg tør,
kommer jeg end ikke før,
så kommer jeg Sct. Karens dag (25.nov)
og lægger mig for din dør.*

Novembers navn er afledt af det latinske ord "novem", som betyder ni. Det skyldes, at november i det antikke Rom var årets niende måned. Den gamle danske betegnelse var "slagtemåned"; dyrene skulle opstaldes, og det var efterhånden så koldt, at man trygt kunne slagte og nedsalte uden risiko for, at kødet skulle blive fordærvet.

I moderne tid vil naboen nok betakke sig, hvis vi begynder at slagte vinterens forråd i baghaven, men hvad skal vi så, når de mørke kolde aftener kræver varm kakao og stearinlys?

Må jeg komme med et forslag? Slægtsforskning!

I foreningen har vi nogle virkelig kompetente mennesker, der gerne hjælper jer i gang, og som også holder temaaftener inden for området, senest den 18. oktober, hvor vi bliver guidet gennem gamle

snørklede skrifter, og selv om vi tror, vi ved, så findes der ikke noget som slægtsforskning, der kan rykke ved ens forudindtagede forventninger.

Jeg troede, jeg var dansk, sådan helt igennem. Mine forforældre havde alle deres ben dybt plantet i den danske muld - Jordbruger i generationer.

Jeg opdagede dog hurtigt, at det at være dansk nok var en påstand med visse forbehold. Ikke sådan, at jeg har fundet eksotiske folkeslag blandt mine forfædre, ikke endnu i hvert fald; men at jeg skulle være 3. generation efter en migrant, en fattigdomsflygtning, en person som dem vi i dag ser på fjernsynet, var jeg ikke vidende om.

Min oldemor var den person, som valgte at lægge alt bag sig for at søge et bedre liv i et andet land. En kvinde, som når historien kommer frem, ikke fik en start i sit nye land, som var en dans på roser, men som alligevel skabte familie og sikrede sine børn et liv, som lå langt over, hvad hun selv havde, hvis hun var blevet hjemme.

Når vi i dag ikke skal bruge mere energi til at samle forråd end en tur i Bilka, kan slægtsforskning bestemt være en hobby, der kan sætte gang i de små grå og give os perspektiv på vores egen selvforståelse.

Steen Skovhus

FOR 40 ÅR SIDEN

På utallige opfordringer og med respekt for kunstneren og tegneren Viggo Mailind bringes her hele tegningen, hvorfra et udsnit var taget til sidste blads forside.

Tegningen beklædte forsiden på SYDKYSTENS særtillæg den 22. september 1976.

Tegningen er gengivet med tilladelse af Viggo Mailinds søn.

DET SKER

MORTENS AFTEN Ole Kok

10. november kl. 18:00
Baldersbækvej 2

Igen i år afholder Thorslunde-Ishøj Lokalhistoriske Forening sit traditionelle Mortens aften arrangement i selskabslokalerne hos Ole Kok.

Vi skal selvfølgelig have andesteg med rådkål og surt denne specielle aften og desuden en dessert og kaffe.

Ole Kok plejer at servere en dejlig saftig-velsmagende andesteg, og der er rigeligt af den, så der er lagt op til en dejlig aften med god mad i hyggeligt selskab.

Efter maden er der musikalsk underholdning og mulighed for en svingom.

Pris 200,00 kr.

pr. kuvert

Prisen inkluderer and og underholdning. Ønskes ”andet” mad, bedes det oplyst ved tilmelding.

Salg af billetter - se foreningens hjemmeside www.ishoejlokalhistorisk.dk eller kontakt Preben Kok på mail: preben@ishoejlokalhistorisk.dk eller tlf. 40682681.

Sidste frist for tilmelding er den 2. november 2016.

Mortens Aften

Jul

på Bredekærgård

Tag familien med til en weekend med
julestemning på den gamle bondegård

Brekærgård
Tranegilde Bygade 4
2635 Ishøj

Besøg gårdbutikken med gløgg, æbleskiver og ris a la mande.
Oplev boder med hjemmelavede bolsjer, pølse, ost og honning
og julenisser, juledekorationer og den sæere bonde.
Kroppedal Museum viser udstillingen "Fyrsten fra Ishøj".
IBUS spejderne sælger pyntegrønt og laver fuglekugler.
Ishøj Naturcenter maler koen og kærner smør.
Åbning af ny aktivitetsbase.
Halm-hoppeland i laden.

Gratis
adgang

Lørdag den 26. november og søndag den 27. november 2016
begge dage klokken 10-15

JULETRÆS FEST

28. december kl. 18.30 Ishøj Skolehal

Mød julemanden og hele hans familie samt et stort nisseorkester. De vil underholde børn og voksne med alt, hvad der hører en gammeldavs juletræsfest til

- nisser - julemusik - sanglege - fællessang - der mangler ikke noget!

GODTEPOSER og sodavand til børnene og kaffe og kringle til de voksne.

Billetterne koster 50 kr. for både børn og voksne, og de kan købes fra den 26. november til 21. december 2016 og sælges .....

Ved JUL på Bredekærgård lørdag d. 26. november og søndag d. 27. november

Ishøj Turistbureau, Store Torv 20, mandag-fredag kl 9.30-16.00 og lørdag kl. 9.30-12.30

Frisør Trunte Bottelet, Ishøj Bygade 109, Ishøj Landsby - 4371 8080

Mandag-fredag kl. 9.00-18.00 - lørdag lukket

Foreningens hjemmeside www.ishoejlokalhistorisk.dk

**Der kan ikke købes billetter
ved indgangen**

DET SKER

GULE ÆRTER Centersalen

Gule ærter er en klassisk dansk ret, dateret tilbage til 1766, der traditionelt spises om vinteren. Retten hører til kategorien søbemad, som spises med ske og tilberedes i en gryde.

Til gule ærter hører bl.a. tørrede ærter, suppe, grøntsager, flæsk, pølse og ikke mindst et godt selskab.

Thorslunde-Ishøj Lokalhistoriske Forening holder på traditionerne og inviterer derfor til en af årets oplevelser –

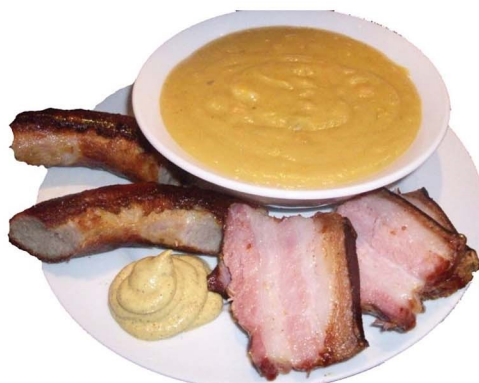
Gule ærter i Ishøj Kultur Cafe

Igen - efter traditionen - er det Ole Kok, der bruger mange timer på at koge suppen og tilberede alt tilbehøret.

Underholdningen står De Farende Svende for og mon ikke, der bliver lagt op til en lille dans?

Prisen for dette overdådige arrangement er beskedne 175 kr. pr. person for ærter, en snaps, en øl/vand og underholdning i topklasse.

17. januar 2017 kl. 18.30
Ishøj Bycenter

Tilmelding sker via foreningens hjemmeside www.ishoejlokalhistorisk.dk eller til Preben Kok - preben@ishoejlokalhistorisk.dk eller på tlf. 40 68 26 81.

Der vil efter tilmeldingen blive fremsendt et bekræftelsesbrev med oplysning om bankkonto. Brevet sendes kun til dem, der tilmelder sig via mail eller telefon.

***Sidste frist for
tilmelding er den
9. januar 2017.***

GENERALFORSAMLING
14. marts 2017 kl. 19:00
Bredekærgård

Tors Gudehov og Offerlund måske fundet i Torslunde

For mere end 40 år siden havde den nu afdøde redaktør på Roskilde Avis en samtale med to kendte skikkelser i Torslunde.

Det var ikke mindre end afdøde Hans Hansen – bedre kendt som Hans ved Kirken - og Oluf Olsen, der havde gjort fund i deres jorde, som måske kunne være fra en hedensk offerplads.

Kun få steder på egnen er der knyttet så mange sagn og gamle beretninger til som til Torslunde.

Man mener, at der på dette sted har været en offerlund til Tor, hvor bygdefolkene i den fjerne oldtid dyrkede Tor og ofrede til ham.

Dybt nede mellem markerne løber åen, og at det har været et stort sejlbart løb er der ingen tvivl om. Ved rensninger og udgravninger i åløbet er man stødt på store områder med strandskaller og hvidt fin strandsand, der både viser den nære forbindelse med havet og en stærk strøm, der har ført strandsandet ind i åløbet.

Gårdejer Hans Hansen, Pilegård, lige overfor kirken på den modsatte side af den ældgamle Bygade, var meget historisk interesseret.

Det var ikke så underligt, for han var født på Pilegård, som hans bedstefar for mere end 150 år siden erhvervede som fæstegård under København Universitet. Mange gårde hørte dengang under universitetet, men den gamle Petersen på

Ny Kappellevgård fik gennemført en afløsning af arvefæstet så sent som i 1910, og først da blev Pilegård og de øvrige ”universitetsgårde” virkelige selvejergårde.

Højdeforskel

Den gamle præstegård i Torslunde lå på den nuværende kirkegård med stuehuset mod syd og staldbygningen mod øst. Den blev nedrevet i 1912 og den nuværende præstegård vest for kirken blev opført. Den nye del af kirkegården ligger således på den gamle præstegårds plads. Ved den lejlighed hjalp Hans Hansen landinspektøren, der skulle udmåle grunden, og hans Hansen huskede, at man nivellerede området. Det viste sig, at der var en højdeforskel fra åløbets vand til kirken på ikke mindre end 21 meter. Kirkegården skråner ned mod åen, men det helt store fald i terrænet finder man fra kirkegården ned til åløbet gennem præstegårdens storslåede idyl af en tætbevokset havepark, hvis lige man kun kan finde få steder.

TORSLUNDE

Pilegård har altid haft nær forbindelse med kirken på hver side af Torslunde Bygade. Den gamle bindingsværkslade ligger overfor kirken, og når folkene i lange vinterdage svang plejlen over nege- ne, så kunne man fra den åbne luge følge alt, hvad der skete i kirken og på kirke- gården.

Tors offerplads

Ved et vandledningsarbejde i juni måned 1974 støtte man helt ind mod kirkemu- ren på to rækker meget store kampesten, hvor de fleste vejede et par tons. De lå nord for kirkemuren, og der ligger flere inde under Torslundevej.

Hans Hansen og hans genbo Oluf Olsen var ikke helt utilbøjelige til at mene, at man her havde fundet det gamle gude- hov, en hedensk offerplads for Tor, som også havde givet bygden navn i den fjer- ne tid. Dette gudehov havde man i Tors- lunde søgt forgæves efter gennem mange år. Hans Hansen var af den opfattelse, at man havde fundet den søgte offerplads. Hans teori gik ud på, at man på det høje- ste sted i terrænet, men ikke langt fra Vikingetidens sejlbare åløb, havde et gudehov, en offerplads for TOR. Da kristendommen kom til landet, ville man ikke bygge kirken på det hedenske offer- sted, men alligevel nær ved, fordi egnens befolkning gennem århundreder havde samlet sig her til dyrkelse af Tor.

Det var altså Hans Hansens teori om det store fund af kampesten lige udenfor

kirkemuren, som sikkert står over endnu flere kampesten.

Afdøde Vilhelm Rasmussen fra Ishøj – der i høj grad havde interesseret sig for Torslunde og Ishøjs sognes historie – havde en anden teori, idet han mente, at man havde gravet store kampesten op ved vejanlæg for mange år siden i samme område. Han mente, at kirkegårdsmuren havde haft et andet forløb end den nuværende mur, og at de store kampesten var grundsten for den ældste mur og for en kirke i Torslunde meget ældre end den nuværende.

På den vestlige side af kirkegården findes endnu en stor del af det gamle kampe- stensdige omkring kirkegården, og en væsentlig del af dette menes at være fra tiden omkring det 15. århundrede.

TORSLUNDE

Hans Hansen var 12 år, da den nuværende kirkegårdsmur ud mod vejen blev opført af nyere munkesten. Han mente ikke at muren dengang blev flyttet, men de store kampesten, der da sad i kirkegårdsdiget blev fjernet og flækket og brugt til opførelsen af den nyeste del af kirkegårdsmuren mod sydvest, hvor de findes opsat i cement.

Problemet omkring de store kampesten, der nu var gravet frem ved kirkegårdsmurens nordside, lader sig vanskelig forklare, så man kan fastslå, hvad fundet egentlig var.

Man kan spørge sig selv: ”Er det Torsgudehov og offersted, er det grundsten til en tidligere kirkebygning af træ og græstørv, er det grundsten fra det gamle kirkegårdsdige med et noget andet forløb end den nuværende kirkegårdsmur, har præsteembedets tiendelade ligget her – eller er det grundsten fra en længst forsvundet gård nordligst ved bygden?”

Ejendommeligt gravfund

Hans Hansen har som nævnt altid været interesseret i sit sogns fortid og prøvet at redde fundne ting fra undergang og ubetænksomhed.

Det kan være svært at svare på, hvad det var, man havde fundet af sære ting i fædrenes jord og grave.

En af de mærkelige ting Hans Hansen opbevarede, var et stort og tungt sværdlignende gravfund. Han kaldte det for ”Tors sværd” – men det vidste han na-

turligvis, at det ikke var – men hvad er det så?

Både Torslunde og Ishøj har engang været overordentlig rig på gravhøje fra forskellige tider, men de fleste er sløjfede og ødelagte, uden at nogen har bekymret sig om dem.

På Højagergård udgravede man således for mere end 75 år siden en grav.

De store sten og en del forskellige ting blev blot kastet op på en vogn og kørt til opfyldning, hvor det meste blev splintret i stumper og stykker.

Men Hans Hansen reddede i sidste øjeblik det store mærkelige fortidsminde, hvad det så end er.

TORSLUNDE

Det lå i graven på Højagergårds mark. Hvad der er, og hvorfor det er blevet anbragt i graven, må guderne vide

En mand fra Nationalmuseet så på det, men kunne ikke give svaret, og da Hans Hansen sagde, at han så ville slå det i stykker, råbte museumsmanden: ”Nej, nej, det må De ikke, for en dag bliver vi måske kloge nok til at finde ud af, hvad det er, og hvorfor det er blevet anbragt i graven”.

Fra samme grav på Højagergårds marker reddede Hans Hansen også et par dobbeltsidede økser af grøngranit og flere andre oldtidsting, som han omhyggeligt opbevarede. Det har som bekendt altid været almindelige mennesker, der med åbne øjne har gjort de vigtigste fund i

Danmarks jord og meget sjældent videnskabsmændene og arkæologerne. Nok kan det hende, at den interesserede vurderer forkert, når hun eller han finder fortidsminder, men det er også videnskabsens opgave at vurdere.

Et højt sted på Hans Hansens mark synes at være spor af en oldtidsboplads. For 40 år siden, da kornet og sæden var fjernet fra marken efter høsten, blev der foretaget en undersøgelse af stedet, for den vej igennem at få kastet nyt lys over bygden, hvor Tor havde offerlund og gudehov på de høje marker nær den store sejlbare å i en fjern, fjern fortid.

Hvem ved?

Foto: Ukendt Redigeret af Peter Kay efter redaktør Jens A. Petersens artikel.

Poul Sjøgren, Leif Nielsen

Poul Sjøgren, Hans Hansen og

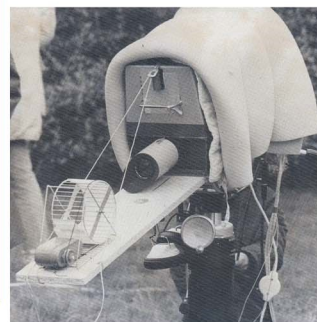
Hans Hansen er blevet interviewet til Ishøj Lokal TV den 24. april 1977 til udsendelsen KOM MAJ DU SØDE MILDE, som blev optaget i Torslunde Præstegårds have.

Interviewet blev foretaget af Torslunde-Ishøj Lokalhistoriske Fornings daværende formand Leif Nielsen, Torslunde.

Udsendelsen kan ses på YouTube.

Titel::

Kom maj du søde milde 1977 05

Billeder fra optagelsen af udsendelsen KOM MAJ DU SØDE MILDE den 24. april 1977

Det sker kun en gang

Så oprandt dagen, hvor den årlige skovtur skulle finde sted. Vejret var helt perfekt, 20 grader med spredte skyer, som solen dog langsomt fik varmet væk, til en skøn sommerdag, hvor 3 fyldte busser med glade forventningsfulde medlemmer, så frem til en oplevelsesrig dag.

Efter en helt igennem skøn og fredfyldt bustur, med de mange farvede kuperede marker hvor kornet stod stejlt og svajede i vinden samt marker, som allerede var pløjet, for til sidst at køre gennem en del små hyggelige byer, kom vi til stationsbyen Hørve, hvor jeg tror, befolkningstallet steg markant ved vores tilstedeværelse.

Der var selvfølgelig også arrangeret en lille opkvikker til halsen og kaffe og te kunne købes i den lille hyggelige café på stationen.

På perronen stod et Dampdrevet Veterantog K564, der efter ca. halvanden time, stads-

mæssigt skulle transportere os videre på denne spændende skovtur.

SKOVTUR

Tiden blev brugt til et besøg på Odsherred Trafikmuseum, hvor der bl.a. var noget for tognørderne og lidt nostalgi for os, som er gamle nok til at kunne genkende en del af det gamle materiel, sjove gamle skilte og en gammel billetmaskine, som dog blev stadig brugt.

Udstillingen indeholdt også skibsmodeller, der havde sejlet på Isefjorden.

”Bedstemors Dukkemuseum”, som også var et besøg værd, lå i gå afstand fra stationen. Museet udstillede ca. 2000 dukker placeret i hvert sit lille glasmontre, hvor mange berømtheder var repræsenteret, bl.a. Lady Diana, Elvis Presley, Askepot, Julie Roberts. Der var også nogle mindre modeller lavet i kgl. Porcelæn.

Så kom tiden for afgang. Det Dampdrevne Veterantog K564 bestod af to vogne med kupeer, en vogn med plads til mange i et rum, alle med ”komfortable” lædersæder, der dog var lidt vakkelvorne, men trods alt havde holdt i snart 100 år, en spisevogn med borde og almindelige stole, samt en pakkevogn kun til togpersonalet.

Alle vognene var fra 1920'erne og selve damplokomotivet fra 1899.

Der var lods fra DSB med om bord, da lokomotivpersonalet ikke var bemyndiget til at køre på denne strækning.

Alle havde i bussen fået udleveret en næsten original, hjemmelavet tog-billet - lavet direkte til denne tur - til indløsning af en forfriskning - vand eller øl - undervejs.

Så skulle der fyres op under kedlerne. I alt blev der brugt ca. 3,5 tons kul, for at køre fra Kalundborg – Hørve – Kalundborg. Der var fyret op under kedlerne ca.

19 timer før vores afgang fra Hørve, så med en tyk røg fra skorstenen, kørte vi mod Holbæk. Ikke et ord om forurening, vi nød bare denne nostalgiske tur på skinnerne, hvor mange stod og vinkede til os, det var bare så hyggeligt.

SKOVTUR

Hørve – Holbæk - Jyderup er enkeltsporet, det var derfor nødvendigt at gøre ophold ved et par stationer, for at modkørende tog kunne forbi.

Da vi kom til Holbæk Station blev lokomotivet koblet fra og rangeret til den anden ende af vognstammen. Toget skulle skifte kørselsretning for at komme videre ud på Kalundborgbanen. Efter en times tid kom vi til vores endestation.

SKOVTUR

På Jyderup Station stod vores busserne klar til at køre os videre til den gamle hyggelige Bromølle Kro.

Det store kolde bord med lune ventede på os. Det lignede en julebuffet, bare med en skøn lagkage i stedet for risalamande. Her var der også tildelt en øl/vand og en snaps til hver person. Hvis man så havde behov for flere forfriskninger, lå der en lille seddel hvor tjeneren kunne notere hvad der blev bestilt, en rigtig god løsning.

Der var også lidt tid til at gå rundt og se på omgivelserne. Bl.a. løb der langs med kroen den lille Åmose å, og på den anden side af vejen stod den efter sigende mellem 500 og 4000 år gamle Bromølle-

taks.

Enkelte nød tilværelsen i de mange små kroge omkring Bromølle Kro.

Tiden oprandt, hvor vi skulle til at køre hjem igen.

Da busserne kørte, stod hele kroens personale og vinkede, en rigtig god gestus, som vil huskes.

En helt igennem fantastisk godt arrangeret tur.

Foto: Peter Kay Tekst: Lise Heeno

Sommerjazz'en sluttede med manér

Det kan godt være, at det danske sommer vejr ikke har vist sig fra den bedste side ind til nu, men alt vejr er som bekendt jazz-vejr.

De sidste to orkestre i denne jazz-sæson var så absolut de bedste.

Doghouse Cats og Tribune to Papa Bue leverede lige præcis det, publikum kom efter.

Det syv mands store Doughaus Cat satte godt gang i stemningen på gårdspladsen med deres store energi og spilleglæde. Orkesteret som spiller en blanding af jump, jive og traditionelle jazznumre er kendt for at kunne appellere til dansefødterne, hvilket også her var tilfældet,

så meget at publikum flere gange tog vognporten i brug som dansegulv.

Med numre som "In The Mood", "Shake Rattle and Roll", "Just a Gigolo" og mange mange flere sørgede Doughaus Cat for en god eftermiddag på Bredekærgård.

De gamle drenge fra Papa Bues Viking Jazz Band, med et par suppleringer, spillede, så der ikke var et øje tørt. Alle de gode gamle melodier fra 50'erne, 60'erne og 70'erne fik deres renæssance. Publikum ville næsten ikke slippe dem.

DE ER BARE KULT

Foto & Tekst: Steen Skovbus & Peter Kay

SET & SKET

Den Gamle By i Århus - igen, igen

Præcis klokken 7.15 satte bussen i gang. Turen gik mod Køge, og vi havde et godt udsyn til udgravningen af den nye jernbanestrækning til Ringsted. Sjovt at se det fra ”1. sal”. Efter Køge var det tid til at finde morgenmaden frem – Kristian og Elin fra Traktørstedet serverede kaffe, te og en enkelt. Vi nåede broen og første ”tissepause” på Fyn var ved Kildbjerg.

Så var det tid til lidt ”motorvejsbingo”. Og hvad pokker er det? 3 plader – og den gamle pose med numre var erstattet af de sidste 2 cifre på de biler, der overhalede vores bus.

Ved indgangen til Den Gamle By ventede 3 guider – en til hvert hold – og så gik turen rundt i byen. Et besøg hos håndværkerne, hvor vi så forskellige former for håndværk og derefter videre ned til torvet med en rundvisning i den imponerende Møntmestergård.

Gården har kostet 60 millioner kr. at genopføre og er fantastisk med de male-

de fuglelofter og i lejligheden på første sal de ”nymodens” papirtapeter. I køkkenet på 2. sal havde man været meget i tvivl, om det skulle være blåt eller måske gult, da man havde fundet rester af den farve. Man besluttede sig for blåt, da man ikke helt kunne forestille sig andet, indtil Dronning Margrethe kom på sit årlige besøg og fortalte, at flere af de kongelige slotte havde køkkener, der var malet i netop denne gule farve. Hurtig beslutning, den blå farve blev malet over, så nu er køkkenet gult.

Frokosttiden nærmede sig. I kælderen under Møntmestergården var der dækket op til lækker frokost i de hyggelige lokaler. Efter frokosten blev der serveret kaffe, te og æblekage.

Her udspillede sig også en lidt speciel scene, næsten som taget ud fra en roman. 2 af vores deltagere - Marianne og Bent, havde for 12 år

siden haft en pige – Sascha Steenfach – til at bo hos sig i knap 10 år og gik i Strandsgårdsskolen. De vidste godt, at Sascha boede i Århus, men ikke at hun faktisk arbejdede og ledede restauranten Wiggers kælder, hvor vi spiste. Et overraskende og uventet glædeligt gensyn.

Foto: Peter Kay Tekst: Linda Hall

Tusind til Høstfest

Høstfesten og Bagagerumsloppemarkedet var en kæmpe succes.

Allerede fra morgenstunden var der heftig aktivitet på Bredekærgård. 25 loppeister åbnede deres bagagerum, og ud sprang de særeste ting – nipsfigurer, bøger, malerier, møbler, tøj – ja, der var ikke den ting, som ikke havde fundet vej til ”gården”. Længe inden åbningstid ”vimsede” de professionelle opkøbere rundt.

Dagen igennem valfartede flere hundrede mennesker til Bredekærgård.

På et tidspunkt vrimlede det med så mange mennesker på festpladsen, at det var svært at komme frem for de købelystne gæster.

I Laden var der bl.a en stude fra Ishøj Kunstforening med Malerier, glaskunst samt ler kunst, hvor det også var muligt at se, hvordan man arbejdede med ler, stader med kurve fra Pilefletterne, Vin, Honning, Patchwork, Bolsjer, Fårepølser og -Skind samt gode danske Frugter.

Udover de mange stader var der stor søgning til Det Mobile Mosteri. Her var det muligt at få medbragte frugter presset til saft.

To gange i løbet af dagen fik de mange besøgende levende musik fra det humorfyldte Baldur Brass Band, hvilket var en kæmpe succes, hvor folk nød musikken i det dejlige efterårsvejr med en dejlig kold pilsner mm.

Vores eget ”Traktørsted” havde travlt fra tidlig morgen med morgenmad til alle loppeister og sælgere.

Herefter gik det slag i slag med salg af fadøl, pølser, kaffe, kage, for slet ikke at tale om Kristians pandekager, som virkelig var et hit. Der var ikke megen afslapning til de otte aktive medlemmer, som betjente kunderne.

Alt i alt en skøn dag.

Tekst & Foto: Peter Kay

SET & SKET

Skyttegrave, gullaschbaroner og sparemad

I begyndelsen af oktober fortalte Louise Kofod Ahmt, Museumsformidler fra Greve Museum om Mosedø Fort.

Inden foredraget indtog tilhørerne med velbehag en veltillavet hverdagsret
STEGT FLÆSK &
PERSILLESØVS.

Mosedø Fort er et museum, hvor man fortæller den brede historie om, hvad der skete i Danmark under 1. Verdens-

krig. Der var meget på spil for et lille land som Danmark, for efter tabet af hertugdømmerne i 1864 var Danmark en småstat. Danmark kunne blive direkte involveret i krigen på forkert vis. Danmark erklærede sig derfor neutral.

Tilhørerne hørte blandt andet om den 22 km lange skyttegravslinje Tunestillingen, som de danske soldater gravede fra Køge Bugt til Roskilde Fjord. Tunestillingen var en udvidelse af Københavns Befæstning, der skulle forhindre tyskerne i at angribe hovedstaden. Danmark frygtede, at tyskerne ville gå i land i Køge Bugt, og så skulle soldaterne ved Tunestillingen forsvare hovedstaden. Den militære tilstedeværelse prægede egnen i form af de militære anlæg og den mange soldater— ja, befolkningstallet blev fordoblet.

Danmark blev kaldt for de krigsførende landes spisekammer, fordi landet eksporter-

tede varer til både Tyskland og England. Danmark eksporterede bacon og smør til England. Til Tyskland blev der eksporteret kvæg og fra krigen start heste til brug i krigen. Efterhånden blev solget af dåsemad til de krigsførende lande også stort. Danmark tjente godt på handelen, og de driftige danske forretningsfolk tjente så mange penge på handelen, at de fik øgenavnet gullaschbaroner eller minut-millionærer.

For størstedelen af danskerne, så kom 1. Verdenskrig dog til at betyde varemangel og prisstigninger. Generelt steg priserne under krigen med 16-18% om året, og mens prisen på fødevarer fulgte denne almindelige prisudvikling, så tredobledes prisen på brændsel i løbet af krigsårene. Det var hårde tider for danskerne, så politikerne greb ind for at undgå de revolutionære tendenser, der sås i andre europæiske lande imod slutningen af krigen. Kriseshåndteringen under 1. Verdenskrig blev således starten på udviklingen af den danske velfærdsstat.

Tekst: Louise Ahmt (uddrag) Foto: Peter Kay

Jul i Ishøj Bycenter

I modsætning til tidligere julemærker fra Ishøj, som oftest har talt om en svunden tid, som Ishøj Kirke, Vildtbanegård, har man dog også hørt om Ishøj Byhave og Ishøj Strandpark.

Ishøj Bycenter har naturligvis et mere kommercielt præg, men er alligevel en del af en helhed.

Ishøj Bycenter med alle dets butikker blev etableret i oktober 1977, altså for 11 år siden, centret er blevet udvidet for fire år siden, dels med flere butikker, men også med en pendant til Rådhuset, nemlig en kontorbygning. På de øverste etager, af den 9 etagers bygning, er et dejligt hotel med mere end 40 værelser og med et meget smukt interiør.

Ishøj Bycenter har også fået 3 biografer og en stor teatersal med et fuldt moderne udstyr, som kan klare selv de største opgaver, lige fra landsdelsteater til udvalgte forestillinger fra Det Kgl. Teater.

Den smukke tegning på forsiden og på frimærkerne, taler sit eget sprog. Det beviser, at selv om Ishøj Bycenter er en stor del mursten og beton, har man alligevel forstået at skabe idyl. Her har den dygtigste kunstner, godt hjulpet af vinterens sne og de juletræssneklædte grantræer, fortalt om jul og hygge.

Når man så kommer ind i det lune Center, forsøger man at opfylde den forventnings glæde med lys og guirlander under loftet. Man forsøger at give publikum inspiration til at få opfyldt de intentioner, de kom ind i Centret med.

På Store Torv er opstillet en gammel julemandens gård, som kun de ældste Ishøj-borgere kan erindre fra "de gode gamle dage". Men her er miljø, som fascinerer børnene, julen er jo børnenes fest.

Ja, julen varer længe, udsmykningen startede midt i november og slutter 1. januar. Men hvis I synes, det er længe, så tænk på gamle dage, da varede julen til påske.

Otto Bøtcher

Formand for Centerforeningen.

LEGATUDELING

Hans Lars Andersens Fond beriger foreningen

Hans Lars Andersen blev født i 1913 i Ishøj, hvor han voksede op og gik i skole. Uddannelse var vigtigt for ham, og derfor var han i sit unge liv på flere højskoleophold for at dygtiggøre sig. Han tog også en kontoruddannelse.

Efter at have været ude nogle år vendte Hans Lars Andersen tilbage til Ishøj. Her hjalp han sin far med at drive gården.

Hans Lars Andersen var også meget aktiv i lokalsamfundet i Ishøj, særligt inden for Lokalhistorisk Forening med slægtsforskning og lokalhistorie. Han var således aktiv i foreningen i over 10 år, først som næstformand og senere som formand.

Hans Lars Andersens Fond blev oprettet af ham selv i 1992. Efter hans død i 1997 blev der første gang uddelt midler fra fonden.

Hans Lars Andersen oprettede fonden for at kunne være med til at støtte og bevare Ishøj som et givende og stærkt samfund. For at komme i betragtning til at modtage midler fra Hans Lars Andersens Fond skal man være i gang med en videregående uddannelse og have en særlig tilknytning til Ishøj. Derudover skal et vist beløb gå til lokalhistoriske formål.

Ved en legatuddelings ceremoni på Ishøj Rådhus sagde borgmester Ole Bjørstorp: ”Det gør mig glad at se, at de unge i Ishøj er ambitiøse omkring deres uddan-

nelse, og ønsker de bedste forudsætninger for sig selv. De knokler hver dag for at passe deres skole og klarer sig godt. Øget globalisering og specialisering gør, at arbejdsgiverne i større og større omfang efterspørger uddannet personale. Det betyder ikke at vi alle skal på universitetet. Der er mindst lige så meget brug for dygtige håndværkere, sygeplejersker og pædagoger, som der er brug for forskeren, direktøren og lægen. Som Hans Lars Andersen er jeg sikker på, at uddannelse er nøglen til en spændende fremtid for vores unge mennesker”.

Herefter uddelte borgmesteren legatportioner til otte håbefulde studerende fra Ishøj.

Formaden for Thorslunde-Ishøj Lokalhistoriske Forening, Steen Skovhus, fik overrakt en legatportion på 20.000 kr.

Foto & Tekst: Peter Kay

Nyt fra Museumsforeningen

Efteråret 2016

Sæson 2016 har været en succes, og der har været stor interesse for vores arrangementer. Vandværkets Dag, åbent hus og veterantræf har været godt besøgt, og tillagt vores mange omvisninger har vi i 2016 haft rekord i antal besøgende. Det har indimellem været svært at efterkomme alle ønsker og få kabalen til at gå op, så derfor ser vi gerne flere omvisere på Værket, kom bare do.

Her, hvor året går på held, har vi ikke så mange aktiviteter på Værket, men vi mødes til vintersamling den første lørdag i hver måned kl. 10 for at planlægge forårets klargøring og vedligeholdelse af motorerne.

Samtidig har vi mulighed for at se til bygningen og sikre, at alt er forsvarligt og i orden.

John Jessen på 88 år underholdte til Vandværkets Dag den 29. maj 2016. John kender Thorsbro Vandværk bedre end nogen anden. Han er født på Thorsbro, hvor hans far var maskinmester, og i perioden 62-69 var det John, der, som maskinmester, havde vagt og ansvar for ind-pumpningen af vand til København.

Her på billedet står John ved T3, vores gammel B&W dieselmotor, 4 cylindre fra 1932. En maskine som John har passet og arbejdet med i sin tid på Værket, og det mærker man straks, når John åb-

ner for posen af facts og personlige erindringer.

T3 har en helt særlig historie, for i mod-sætning til T1 og T2 har den haft et liv før Thorsbro. T3 var i drift inde i Vester Søgade, hvor den pumpede vand i 20 år. I 1952 bliver den taget ud af drift, skilt ad og transporteret til Thorsbro. Det tager to år for Karl-Erik Jarl og Henry Gromada at udføre det store arbejde, med at få motoren stillet op og sat i drift. Den 31. december 1954 er T3 køreklar, og den deltager herefter i arbejdet med at pumpe vand til København sammen med de to andre motorer frem til 21. oktober 1985, hvor dieseldriften stopper totalt kl. 08.30.

Vi vil gerne have noget liv på Værket, autentiske skikkelser i arbejdstøj som her, hvor Villy er kommet til i fuld størrelse. Vi hilser hver gang vi ses, men det er ikke nemt, for der findes ikke mange fotos af maskinmestre og motorpassere taget inden døre. Derfor søger vi gamle fotos af folk, der arbejdede i maskinen, meget gerne iført arbejdstøj.

Vi ses på Værket Niels Meldgaard

BESTYRELSEN

Formand	Steen Skovhus	3056 4364
Næstformand	Torben Eg	3139 0846
Kasserer	Birgit Hansen	2851 3139
Sekretær	Preben Kok	4068 2681
Webmaster	Lars Andersen	2372 2145
Bestyrelsesmedlem	Ib Woide mann	4373 9918
Bestyrelsesmedlem	Arne Sørensen	4092 8438
Bestyrelsesmedlem	Kristian Pedersen	4373 7329
Bestyrelsesmedlem & redaktør	Peter Kay	4030 3538
Suppleant	Jørgen Arnull	4363 2216
Suppleant	Ole Olsen	2945 0811
Suppleant	Lise Heeno	4018 1844

LOKALHISTORISK ARKIV

Arkivet er åbent hver tirsdag fra kl. 14.00 til kl. 19.00.
Ferielukket i juli og mellem jul og nytår

Arkivet kan også kontaktes på telefon 43 54 64 75.
Spørg efter Troels Øhlenschläger eller Lars Hansen.

E-mail: lars.hansen@kroppedal.dk

Hjemmeside: ishoejlokalhistorisk.dk

Sæt dit præg på bladet!
Skriv eller ring
til redaktøren
med gode ideer og tips.

Næste nr.:
FEBRUAR 2017
Deadline 2. januar

Ansvarshavende: Steen Skovhus
Redaktør: Peter Kay
Oplag: 1.200 stk.
Tryk: PrintXpress aps.
Hammerholmen 39 F
2650 Hvidovre
ISSN 0902-6592
Kontingent 2016: 75 kr. for enlige
100 kr. for husstand

ARRANGEMENTER

10. november kl. 18.00	Baldersbækvej 2	Mortens And
26. november kl. 12.00	Bredeøkærgård	Julestue
27. november kl. 10.00	Bredeøkærgård	Julestue
28. december kl. 18.30	Ishøj Skolehal	Juletræ
17. januar 2017 kl. 18.00	Centersalen	GULE ÆRTER
14. februar 2017	Bredeøkærgård	Foredrag
28. februar 2017 kl. 10.00-13.00	Bredeøkærgård	Fastelavnsfest
14. marts 2017 kl. 19.00	Bredeøkærgård	Generalforsamling

HUSK

jævnligt at kigge på vor hjemmeside
www.ishoejlokalhistorisk.dk
og se de sidste nye opdateringer med bl.a.
arrangementer og foredrag.